

REPORT

Benchmarking on Solid Waste Management in South-east Europe, 2015

Овај Извјештај је састављен од стране Радне групе за управљање чврстим отпадом и водом у оквиру Мреже удружења локалних власти Југоисточне Европе (НАЛАС). Ово је друго издање Извјештаја и у њему се даје приказ напретка у управљању чврстим отпадом у земљама Југоисточне Европе у 2015. години, у поређењу са 2014. годином.

Извјештај помаже члановима НАЛАС-а – удружењима локалних власти у земљама југоисточне Европе да добију непристрасан увид у стање управљања чврстим отпадом у поређењу са другим земљама и општинама. Извјештај јасно идентификује специфична подручја гдје се уочавају прилике, даје приоритете подручјима која се морају побољшати, успоставља очекивања одређеног учинка и надгледа промјене у региону Југоисточне Европе. На послијетку, ради се о управљању чврстим отпадом на начин који је друштвено, еколошки и финансијски одговоран.

САЖЕТАК ИЗВЈЕШТАЈА:

Цврха овог Извјештаја о бенчмаркингу (самоупоређивању) у управљању чврстим отпадом за 2015. годину јесте да се стекне увид у тренутно стање управљања чврстим отпадом на националном и локалном нивоу у земљама Југоисточне Европе које су чланице НАЛАС мреже. Извјештај, такође, служи да утврди напредак на националном и локалном нивоу у успостављању интегрираног система управљања чврстим отпадом у поређењу са базичном 2014. годином.

Главни закључци Извјештаја су:

- Ситуација у региону у погледу правних и институционалних аспеката управљања отпадом се није значајно промијенила у поређењу са 2014. годином. Свега неколико земаља је мијењало законодавни оквир у циљу хармонизације домаће легислативе са ЕУ легислативом. Остале земље имају непотпуну легислативу или легислативу која је дјелимично усаглашена са законима ЕУ. У земљама које имају чврсту законодавну основу имплементација тече споро, због мањка људских и финансијских ресурса.
- Просјечна количина чврстог отпада који се производи у земљама југоисточне Европе је 0,87 кг/стан/дан, што је ниже од ЕУ28 просјека. Очигледно је да је ово резултат лоше економске ситуације и слабије куповне моћи у земљама Југоисточне Европе, што се може потврдити увидом у просјечни БНД земаља Југоисточне Европе који износи свега 15% од просјечног БНД земаља ЕУ28.
- Већина земаља није могла чак ни да извијести о стопи рециклирања, због недостатка података. Оне земље које имају те податке углавном извјештавају о малој стопи рециклирања, испод 40%. Ово је везано за чињеницу да земље генерално депонују свој отпад, те да велики дио отпада завршава на нелегалним дивљим одлагалиштима, што смањује могућност рециклирања. Земље тренутно показују интерес да смање нелегално одлагање и повећају стопе рециклирања, међутим, зацртани национални циљеви ће се тешко достићи.
- Због мањка адекватне инфраструктуре, депоновање тренутно остаје једина одржива опција и сходно томе се и преферира у земљама региона. Државе теже ка регионалном одлагању, међутим предузимају искупише мале кораке на путу до коначног циља.
- Јако је тешко пронаћи податке за исказивање локалних индикатора. Општине немају никакву правну обавезу или предвиђену методологију за утврђивање количине и састава отпада, што представља велику препреку за одговарајуће планирање система интегралног управљања отпадом.
- Могуће је успоставити однос између производње отпада и процента становништва које живи у урбаним, односно руралним подручјима. Што је већа урбанизација и број становника у урбаним подручјима, већа је и производња отпада.
- Покривеност урбаних подручја системом прикупљања отпада је задовољавајућа (у неким општинама достиже и 100%), док је у руралним подручјима покривеност још увијек ниска.
- До 70% отпада се састоји од биоразградивог и зеленог отпада. Мање од 10% отпада се сортира и рециклира. Отпад се углавном одлаже на депоније. Висок степен биоразградивог и зеленог отпада и низак степен рециклираног отпада упућује на могућности искориштавања отпада умјесто његовог депоновања. Неке од опција укључују и компостирање или производњу РДФ-а.
- Тарифни систем базиран на тежини или обиму се не примјењује у региону. Процент наплате услуге износи између 18% и 98%.
- Неформални сакупљачи отпада су присутни у региону. Они углавном прикупљају метал и ПЕТ, међутим није познато у ком обиму. Углавном нису препознати од стране локалних власти и њихов статус није регулисан законом. Генерално се сматра да је удио неформалног сектора у прикупљању отпада занемарљив.
- Општине углавном одлажу свој отпад на општинске депоније које нису усклађене са ЕУ стандардима. 9 од 19 општина одлаже свој отпад на регионалне санитарне депоније. Информације о нелегалним дивљим одлагалиштима углавном нису доступне, али све процјене упућују на изразито велике бројеве.